DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI CEVAPLI

11. Sınıf · Felsefe · 6. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Çevre ve İnsan İlişkisi, Çevre Etiği Yaklaşımları

Tarihsel süreçte insanın doğaya ve çevreye bakışındaki felsefi dönüşümü analiz eder. · Çevre etiği yaklaşımlarını (İnsan Merkezci Etik, Canlı Merkezci Etik ve Çevre Merkezci Etik) karşılaştırır. · Küresel çevre sorunları ve gelecek kuşaklara karşı ahlaki sorumluluk konusunda özgün felsefi düşünce ortaya koyar.

HATIRLAYALIM

- İnsan Merkezci Etik (Antroposentrizm) yalnızca insana özsel değer verir; doğayı insanın faydası için bir araç olarak görür.
- Canlı Merkezci Etik (Biyosentrizm) tüm canlıları, Çevre Merkezci Etik (Ekosentrizm) ise canlı ve cansız tüm ekosistemi özsel değerli sayar.
- Hans Jonas'ın Sorumluluk İlkesi, bugünkü eylemlerimizin gelecek kuşakların yaşam hakkını tehlikeye atmaması gerektiğini vurgular.

1 EŞLEŞTİRME

Çevre etiği yaklaşımlarını ve kavramlarını temel tanımlarıyla eşleştiriniz.

Antroposentrizm	Biyosentrizm	Ekosentrizm	Özsel Değer
İnsan merkezci etik	Canlı merkezci etik	Çevre merkezci etik	Kendinde içsel değer

[c] 1. Antroposentrizm

[a] 2. Biyosentrizm

[d] 3. Ekosentrizm

[b] 4. Özsel (İçsel) Değer

a) İnsan, hayvan ve bitki tüm canlı organizmalara özsel değer veren yaklaşım

b) Bir varlığın insanlara faydasından bağımsız olarak kendi başına taşıdığı değer

c) Yalnızca insanı ahlaki özne sayıp doğaya araçsal değer yükleyen yaklaşım

d) Toprak, su, hava ve tüm biyotik topluluğu ahlaki çembere katan yaklaşım

2 KISA CEVAP

Canlı merkezci etik (biyosentrizm) ile çevre merkezci etik (ekosentrizm) arasındaki en temel kapsam farkını kısaca açıklayınız.

AHLAKİ DEĞER ÇEMBERİNİN GENİŞLEMESİ

Biyosentrizm: İnsan + Hayvan + Bitki (Tüm canlı organizmalar)

Ekosentrizm: Canlılar + Toprak, Su, Hava, İklim (Tüm ekosistem bütünü)

Canlı merkezci etik yalnız canlıları kapsarken; çevre merkezci.

3 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Çevre etiği yaklaşımlarıyla ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
İnsan merkezci etiğe göre insan dışındaki varlıkların kendi başına (özsel) ahlaki değeri yoktur.	✓	
Çevre merkezci etik (ekosentrizm), nehirleri ve dağları ahlaki topluluğun dışında bırakır.		✓
İklim adaleti, ekolojik yıkımın yükünün tüm insanlık ve kuşaklar arasında adil paylaşılmasını savunur.	✓	
Uygulamalı etiğin bir dalı olan çevre etiği 20. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmıştır.	✓	

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki 'Nehirleri kirletmemeliyiz; çünkü kirli su tarım ürünlerini zehirleyerek insanlarda salgın hastalıklara yol açar'

DOĞAYI KORUMA GEREKÇELERİNİN FELSEFİ KARŞILAŞTIRMASI

Araçsal Değer (Fayda)	Özsel Değer (Saygı)
İnsan sağlığı için koruma	Canlı ve ekosistem için koruma

(A) İnsan Merkezci Etik (Antroposentrizm)
(B) Çevre Merkezci Etik (Ekosentrizm)
(C) Derin Ekoloji Yaklaşımı
(D) Yeryüzü (Toprak) Etiği

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Çevre felsefesi ve etiğiyle ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

Bacon/Descartes	Schweitzer	Arne Naess	Hans Jonas
Mekanik doğa fikri	Yaşama saygı etiği	Derin ekoloji akımı	Gelecek kuşak ödevi

	D	Y
17. yüzyılda Bacon ve Descartes'ın mekanik doğa anlayışı doğaya egemen olma fikrini güçlendirmiştir.	✓	
Albert Schweitzer'in 'Yaşama Saygı Etiği' canlı merkezci yaklaşımın temelini oluşturur.	✓	
Arne Naess'e göre 'Sığ Ekoloji', doğanın kendi başına özsel değerini savunan bütüncül felsefedir.		✓
Hans Jonas, ahlaki sorumluluğun sınırlarını gelecek kuşakları da kapsayacak biçimde genişletmiştir.	✓	

6 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen kavramları yazarak anahtar kelimeyi bulunuz.

Canlı ve cansız çevrenin karşılıklı etkileşim içinde oluşturduğu ekolojik bütün (9 harf)	E K O S İ S T E M
Bir türün diğer türler üzerinde mutlak üstünlük kurmasını eleştiren kavram (8 harf)	T Ü R C Ü L Ü K
Doğanın insan faydasından bağımsız kendi başına taşıdığı değer türü (5 harf)	İ Ç S E L
İlk Çağ felsefesinde doğanın ve evrenin uyumlu, canlı bir bütün olarak adlandırılması (6 harf)	K O Z M O S

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

ETİK

7 TABLOYU TAMAMLA

Çevre felsefesi düşünürlerini kuramlarına ve temel ilkelerine göre tamamlayınız.

Filozof / Düşünür	Öncüsü Olduğu Kuram	Temel Felsefi İlkesi
Albert Schweitzer	Yaşama Saygı Etiği	Yaşamı korumak iyi, yaşamı yok etmek kötüdür
Aldo Leopold	Yeryüzü (Toprak) Etiği	Toprak, su, bitki ve hayvanlar eşit biyotik topluluktur
Arne Naess	Derin Ekoloji Hareketi	İnsan doğanın efendisi değil biyosferin eşit üyesidir
Hans Jonas	Gelecek Kuşaklar Sorumluluk Etiği	Eylemler gelecekteki insan ve doğa yaşamını yıkmamalıdır

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki 'Bir eylem biyotik topluluğun bütünlüğünü, dengesini ve güzelliğini koruma eğilimindeyse doğru; bozma eğilimindeyse

ALDO LEOPOLD · YERYÜZÜ (TOPRAK) ETİĞİ İLKESİ

"Biyotik topluluğun bütünlüğünü, dengesini ve güzelliğini koru!"

Toprak, su, bitkiler ve hayvanlar aynı ahlaki topluluğun eşit üyeleridir.

A) Aldo Leopold — Yeryüzü (Toprak) Etiği

B) Francis Bacon — Bilimsel Hakimiyet Kuramı

C) René Descartes — Mekanik Evren Tasarımı

D) Jeremy Bentham — Araçsal Faydacılık

9 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki kavramlarla tamamlayınız.

DEĞER TÜRLERİ, SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE TÜRCÜLÜK ELEŞTİRİSİ

Araçsal Değer · Sürdürülebilirlik · Türcülük Karşıtlığı (Singer)

Gelecek kuşaklara yaşanabilir bir gezegen bırakmak ahlaki ödevdir.

sürdürülebilirlik | özsel | türcülük | araçsal

1. Bir varlığın yalnızca başka bir amaca ve insan çıkarına hizmet ettiği için değerli görülmesine araçsal değer denir.
2. Gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan bugünün ihtiyaçlarını karşılama ilkesine sürdürülebilirlik denir.
3. Peter Singer, acı ve haz duyabilen tüm hayvanların çıkarlarını savunarak türcülük anlayışını eleştirmiştir.

10 SIRALAMA

Görseldeki insan-doğa ilişkisinin tarihsel dönüşümünü ve ahlaki değer çemberinin genişlemesini kronolojik sıraya diziniz.

1. İlk Çağ	2. Modern Çağ	3. 20. Yüzyıl	4. Bütüncül Etik
Uyumlu kozmos	Mekanik hakimiyet	Ekolojik kriz/etik	Biyosferik eşitlik

4 Ahlaki değer çemberinin önce tüm canlılara (biyosentrizm), ardından tüm ekosisteme (ekosentrizm) genişlemesi

1 İlk Çağ'da doğanın canlı bir düzen (kozmos) ve insanın onun uyumlu parçası sayılması

3 Sanayi Devrimi sonrasında küresel ekolojik krizin patlak vermesiyle çevre etiğinin doğması

2 Modern Çağ'da (Bacon ve Descartes) doğanın hükmedilecek mekanik bir nesne olarak görülmesi

11 EŞLEŞTİRME

Felsefi kavramları ve düşünürleri çevreye bakış açılarıyla eşleştiriniz.

Francis Bacon	Sığ Ekoloji	Derin Ekoloji	Paul Taylor
Bilgi güçtür ilkesi	Yüzeysel koruma	İçsel değer/eşitlik	Doğaya saygı etiği

c 1. Francis Bacon

d 2. Sığ Ekoloji

a 3. Derin Ekoloji

b 4. Paul Taylor

a) Biyosferik eşitliği ve endüstriyel tüketim alışkanlıklarının değişimini savunan akım

b) 'Doğaya Saygı' kuramıyla her canlının kendi iyiliği olduğunu savunan düşünür

c) 'Bilgi güçtür' diyerek doğayı insanın denetimine alma amacını savunan filozof

d) Tüketim kültürünü sorgulamadan kirliliği yalnız insan çıkarı için önleme tavrı

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Arne Naess'in 'Sığ Ekoloji' ve 'Derin Ekoloji' kavramlarını doğaya verdikleri değer bakımından karşılaştırınız.

Sığ ekoloji doğayı insan refahı için araçsal olarak korurken.